

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Primvm.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

Et quanquam homines contentiosi viros la-
 byrinhos in hac quaestione struere possunt, tamē
 testimonium caeleste anteferamus praestigijs so-
 phismatum, quorum aliqua fortasse videntur in-
 extricabilia. Nūtimur autem, vt dixi, diuino te-
 stimonio, sed tamen & Platonis dictum notissi-
 mum esse omnibus eruditis debet. Verba Plato-
 nis haec sunt in 2. lib. πολιτεῶν: *Omni contem-
 ptione pugnandū est, ne quis in ciuitate quam bene
 regi volumus vel dicat, vel audiat, seu senex, seu
 iuuenis, seu in poemate, seu in alia narratione, De-
 um causam esse alicui malorū, quod neq; sancte
 tra dicit potest, neq; utile est ciuitati, neq; secum
 consentiens.* Et recitat Plutarchus dictū Euripi-
 di: *θεοὶ τὶ δ' ἄριστ' αἰσχροῦ οὐκ εἰσὶ θεοί.* *si dicitur facinus
 aliqd. huiusmodi
 f. dicit.*
 Nunc addo solutionem praecipuorum argumen-
 torum.

PRIMUM.

Determinatio diuina est immutabilis & ne-
 cessario vera.

Omnia eueniunt Deo determinante.

Ergo omnia eueniunt immutabili necessitate.

Solutio.

Primum respondeo ad minorem: Determina-
 tio diuina dissimilis est in his, quae pendent pro-
 prie ab ipsius voluntate, & in alijs quae princi-
 paliter aut proprie oriuntur à nostris voluntati-
 bus. Deus aliter determinat venturam resurre-
 ctionem

tionem mortuorum, & similia, quæ sunt ipsius propria opera, aliter præuidet & determinat scelera hominum, quæ permitti.

Hæc præuisio seu determinatio, prorsus nullam affert necessitatem voluntati nostræ. Præuidet enim, quia sunt euentura, & determinat, quousq; permissurus sit. Iam ad maiorem respon-
*id est præuisio
 præuisio facta
 præuisio* deo, Determinatio diuina est immutabilis, & necessario vera, scilicet necessitate consequentia, quæ non affert simpliciter necessitatem. Deus præuidet Saulis flagitia, & determinat seu metas constituit, quousq; permissurus sit.

Hæc præuisio & permissio, prorsus nullam afferunt necessitatem voluntati Saulis. Item: Saul punitur, quia peccauit. Verum poterat Saul omittere illa scelera.

Quare Dialectica illa necessitas consequentia non tollit reipsa contingentiam, aut libertatem. Exempla sunt illustria in sacris historijs. Ieremias inquit, cum quidem prædixisset excidium, si facies deditioem, non euertetur Ierosolyma. Et Ionas prædixerat, Niniuem interituram esse.

Id decretum quanquam iam voce Prophete promulgatū fuerat, tamen Deus retractat, vnde discamus Deum non esse Stoicum. Ideo & in versiculis dictum est, de voluntate Dei:

Ipsa etiam quamuis a lamanti inuisa feruntur,
 Cum petimus, cedunt fata seueræ Deo.

Nec

Nec Deus est num̄e parcarum carcere clausum,

Quale putabatur Stoicus esse Deus.

Ipsē potest Solis currus inhibere volantes,

Ipsē velut Scopulos flumina stare iubet.

SECUNDVM ARGVMENTVM.

*se dicit Con: cas
rator et uelut n
ta quare statat
r a t u r n g u e h*

Causæ connexæ mouent necessario,

Omnes euentus fiunt à causis connexis,

Ergo omnes necessario fiunt.

Maiorem Stoici sic confirmabant. Manifestum est cæli motum necessarium esse. Deinde manifestum est, & inferiora corpora affici à cælo, nec aliter se habere, quam sicut afficiuntur à cælo, ut in æstate accedente Sole, terram calefieri necesse est. Hinc sequuntur ordine naturali alij effectus, generatio frugum, & alij. Ex hoc ordine naturalium agentium, procedunt ad voluntaria. Temperamentum in Antonio est tale. Impellit igitur necessario, &c. Sed respondendum est breuiter, Maior falsa est: Nam etsi naturalium agentium aliqua est connexio, ut cæli, aeris, terræ, temperamenti in corporibus animantium, tamen non est necessaria cum illis connexio voluntatis humanæ, sed liberè & contingenter agit voluntas: est q̄ in actionibus humanis, causa contingentia, libertas voluntatis.

Etiamsi Epar incensum & intemperatum inclinatur ad intemperantiã, tamen voluntas libera est,